

Kjære leser!

Det er tungt å leve i koronaens tid, men for en redaktør er det likevel en glede å kunne presentere en forskningsartikkel om pandemien mens den fortsatt er pågående virkelighet! Lars J. Danbolt, Tor-Arne Isene og Gry Stålsett har gjort en undersøkelse av nordmenns responser på korona, og blant annet spurt om behovet for å komme seg i kirken eller annet gudshus. Artikkelen viser hvor sammensatte pandemierfaringene er, og diskuterer dette i forhold til behovet (og det manglende behovet) for å være i gudshus.

Surveyen omfatter deltakere med ulik tilhørighet til religion og livssyn. Det er ikke overraskende at grad av religiøsitet korrelerer med behovet for å gå i kirke eller moské, men det er interessant å se hvordan disse ulikhetene spiller seg ut. I tillegg er et av artikkelens bidrag at religiøsitet alene ikke kan forklare ulikhetene, men må ses i sammenheng med kriseerfaringen og det forfatterne kaller «tilhørighet». Artikkelen gir et tidlig bidrag til forskningen på korona, og inviterer til videre forskning og til refleksjon over utvikling av kirkelige praksiser.

Den andre artikkelen tar også opp et aktuelt tema, nemlig hvordan Den norske kirke forholder seg til endringer i menneskers ritualisering av næres død. Senest i Luthersk Kirketidende nr. 3 i år var dette tema, og i alle artiklene der ble det henvist til sokneprest Ingeborg Sommers Olavsstipend. Derfor er det hyggelig å publisere hennes arbeid i artikkelform.

Det er overraskende hvor lite forskning som er gjort på forholdet mellom institusjonalisert religion og «lived religion» i møte med død. Sommers artikkel er særlig rettet mot den pågående samtalen i Den norske kirke om gravferd spesielt og kirkens rolle generelt. Et sentralt argument er å vise det spenningsfylte forholdet mellom kirkens offisielle tekster, som sterkt understreker gravferden som gudstjeneste og sted for forkynnelse, og kirkens prester, som i større grad orienterer seg ut fra gravferdens *causa* og den dialogiske og diakonale relasjonen til de pårørende.

Vi presenterer så to artikler med utgangspunkt i et felles prosjekt. Hans Austnaberg, Terese Bue Kessel og Karen Margrete E. Mestad skriver om prestens rolle i trosopplæringen. Artikkelen der Kessel er førsteforfatter spør hvilke forventninger trosopplæringsansatte og menighetsrådsledere har til prestens rolle og samarbeidet med prestene.

I artikkelen med Austnaberg som førsteforfatter er det presters egne erfaringer som analyseres. Artikkelen argumenterer for at arbeidstidsavtalen har fått færre negative konsekvenser enn mange trodde, selv om det lett blir at en drar «prestejokeren» opp av ermet! Prestene rapporterer at gudstjenestearbeidet i trosopplæringen oppleves positivt, men at det kan oppstå en rollekonflikt mellom å være genuint prest og å gå inn i en produsentrolle for et gudstjenesteprojekt. Artikkelen belyser ulike former

for samhandling med kolleger og frivillige, og påviser spenninger som ikke er nye, men som likevel påkaller mer forskning: Hvordan forhandler en mellom behovet for økt samhandling og tiden det faktisk tar? Hvordan kan prester gi faglige bidrag på konstruktive måter? Hva slags forståelser av ansvaret for «strategisk og åndelige ledelse» er operative hos norske prester?

Artikkelen der Kessler førsteforfatter spør hvilke forventninger trosopplæringsansatte og menighetsrådsledere har til prestens rolle og samarbeidet med prestene. Det mangler ikke på forventninger til prestene: De skal delta aktivt og mye, de skal sikre kvaliteten på innholdet av planer og gjennomføring, og de bør være støttespillere og veiledere for medarbeiderne. Det som tegner seg som en utfordring er dels at dette lett blir en overbelastet rolle, dels at forventningene – når en ser nærmere på dem – kan gå i ulike retninger og dermed fremstå som et krysspress.

Carl Petter Opsahls artikkel spør etter mulighetsbetingelser for en økoteologisk liturgi i en økologisk krisetid. Innledningsvis diskuterer han grunner til at dette ikke uten videre er et enkelt spørsmål, og avslutningsvis argumenterer han for at det heller ikke finnes enkle svar. Artikkelen består i en lesning av tre teologer som har jobbet systematisk med den økologiske vendingen i teologien, og hva denne innebærer for forståelsen av relasjonen Gud – menneske – verden. Elizabeth A. Johnson, Larry Rasmussen og Sallie McFague har ulikt ståsted, og til sammen danner forfatterskapene deres et interessant lappeteppes av mulige perspektiver. Opsahl setter disse i dialog med Lathrops teologi om en liturgisk skapelsesteologi, og diskuterer så tre temaer: Liturgisk kosmologi, verden som sakrament, og liturgisk uttrykk. Artikkelen munner ut i tre strategier for en økoteologisk liturgi.

I tillegg til artiklene finner dere bokanmeldelser av utgivelser innen sjelesorg, etikk, diakoni/disability theology, religionspedagogikk, retorikk og pastoralteologi.

Ved nyttårsskiftet sluttet Irmelin Grimstad Bonden i redaksjonen. Vi takker henne for stor innsats, og er glade for å kunne ønske Solveig Spilling Bakkevig velkommen som nytt medlem. Solveig er sokneprest i Sandefjord, og har blant annet gjort seg bemerket som komponist av nye salmemelodier og som aktiv i Norsk hymnologisk forening.

Vi lanserer denne utgaven med et webinar på Zoom i regi av MF KOM: Torsdag 15. april kl. 11.15! Her vil Ingeborg Sommer presentere hovedfunnene i sin artikkel og svare på spørsmål. Se mf.no for lenke.

Av førsteamanuensis Fredrik Saxegaard, redaktør
fredrik.saxegaard@mf.no